

Elin: Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto

Aika: 07.09.2026 Kello: 13:00 -

Paikka: Y3 Kurki

Pykälät: 36 - 48

Osallistujat:

Nimi

Karppinen-Pirkola Satu	puheenjohtaja
Jaskari Jari	jäsen
Forth-Snellman Åsa-Britt	jäsen
Fagerström Lisbeth	jäsen
Roslund-Nordling Camilla	jäsen
Åkerman Anton	jäsen
Lithén Yngve	jäsen
Byggmästar Martin	varapuheenjohtaja
Ede Lisen	jäsen
Kivioja Tuija	jäsen
Koivisto Aleks	jäsen

Muut osallistujat:

Salovaara-Kero Anne	aluehallituksen puheenjohtaja
Stenkull-Aura Ann-Christine	vammaisneuvoston edustaja
Berg Pia	vanhusneuvoston edustaja
Penttilä Astrid	nuorisovaltuuston edustaja
Kinnunen Marina	hyvinvointialuejohtaja
Sjöström Pia-Maria	esittelijä
Niemistö Riku	esittelijä
Plukka Mari	esittelijä
Kotanen Heidi	esittelijä
Ikkala-Västi Annika	asiantuntija
Krooks Tiia	asiantuntija
Nyberg-Sundqvist Åsa	asiantuntija
Nyberg Siv	sihteeri

Elin: Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto

Aika: 07.09.2026 Kello: 13:00 -

Paikka: Y3 Kurki

Asialuettelo:

§ nro	Käsiteltävä asia	Sivu
36	Kokouksen avaus, laillisuus ja päätösvaltaisuus	3
37	Pöytäkirjantarkastajien valinta	4
38	Kokouksen työjärjestyksen hyväksyminen	5
39	Tilannekatsaus	6
40	Ennaltaehkäisevän päihdetyön ja väkivallan ehkäisyn koordinaattorin osallistuminen HYTE-jaoston kokouksiin	7
41	Vuoden 2027 järjestöavustusten myöntämisperiaatteet ja arviointikriteerit	8
42	Vastaus valtuustoaloitteeseen, HYTE-kertoimen avaaminen, H Moisio	9
43	Vastaus valtuustoaloitteeseen: Parantaa keskenmenoihin liittyvää hoitoa ja neuvontaa	12
44	Vastaus valtuustoaloitteeseen: Alueellinen neurokirjon toimenpideohjelma	15
45	Vastaus valtuustoaloitteeseen, sairaalaopetus toisella asteella	17
46	Vastaus valtuustoaloitteeseen Valtuustoaloite liikuntaneuvonnan ja elintapaohjauksen vahvistamisesta Pohjanmaan hyvinvointialueella	19
47	Muut mahdolliset asiat	22
48	Kokouksen päättäminen	23

Pohjanmaan hyvinvointialue / kirjaamo
Hietalahdenkatu 2–4 65130 Vaasa
kirjaamo@ovph.fi

36

Kokouksen avaus, laillisuus ja päätösvaltaisuus

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto 07.09.2026

Hallintosäännön 148 §:n mukaan toimitellaan päättää kokouksensa ajan ja paikan.

Hallintosäännön 149 §:n mukaan kokouskutsun antaa puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja. Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat.

Hallintosäännön 157 §:n mukaan avattuaan kokouksen puheenjohtaja toteaa läsnä olevat sekä onko kokous laillisesti koolle kutsuttu ja päätösvaltainen.

Laki hyvinvointialueesta (611/2021) 108 §:n mukaan muu toimitella kuin valtuusto, on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet jäsenistä on läsnä.

Puheenjohtaja avaa kokouksen.

Päätös:

37

Pöytäkirjantarkastajien valinta

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto 07.09.2026

Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosäännön 167 §:n mukaan pöytäkirja tarkastetaan toimielimen päättämällä tavalla.

Pöytäkirja voidaan allekirjoittaa ja tarkastaa sähköisesti.

Pöytäkirjantarkastajiksi ehdotetaan jäseniä aakkosjärjestyksessä siten, että esitetään aina kahta vuorossa seuraavana olevaa listalta.

Pöytäkirjantarkastajiksi ehdotetaan jäseniä: Lisbeth Fagerström ja Camilla Roslund-Nordling.

Ehdotetaan, että pöytäkirja tarkastetaan sähköisesti.

Päätös:

38

Kokouksen työjärjestyksen hyväksyminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto 07.09.2026

Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosäännön 149 §:n mukaan kokouskutsun antaa puheenjohtaja tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtaja. Kokouskutsussa on ilmoitettava kokouksen aika ja paikka sekä käsiteltävät asiat.

Esityslista, joka sisältää selostuksen käsiteltävistä asioista ja ehdotukset toimielimen päätöksiksi, lähetetään kokouskutsun yhteydessä, jolleivät erityiset syyt ole esteenä.

Ehdotetaan, että esityslista hyväksytään työjärjestykseksi.

Päätös:

39

Tilannekatsaus

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto 07.09.2026

Jaosto saa säännöllisesti kokouksissaan ottaa kantaa sektorijohtajien tilannekatsaukseen hyvinvointialueen ajankohtaisista asioista.

Tilannekatsauksessa käydään läpi jaoston kannalta tärkeitä asiat, jotka valmistellaan viranhaltijatasolla.

Päätös:

40

Ennaltaehkäisevän päihdetyön ja väkivallan ehkäisyn koordinaattorin osallistuminen HYTE-jaoston kokouksiin

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto 07.09.2026

ÖVPH/4763/00.02.03/2026

Valmistelija Mari Plukka

Lisätietoja: puhelinnumero: 06 218 1111 (vaihde), etunimi.sukunimi@ovph.fi

Pohjanmaan hyvinvointialueella hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen perustuu laaja-alaiseen yhteistyöhön sekä ajantasaiseen asiantuntijatietoon. Ennaltaehkäisevä päihdetyö ja väkivallan ehkäisy ovat keskeisiä hyvinvointialueen lakisääteisiä tehtäviä ja osa strategista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuutta.

Jaoston käsiteltäväksi tulee säännöllisesti asioita, jotka liittyvät päihteiden käytön ehkäisyyn, turvallisuuden edistämiseen, osallisuuteen, hyvinvointiin sekä eri toimijoiden väliseen yhteistyöhön. Näiden teemojen käsittelyn tueksi on tarkoituksenmukaista vahvistaa asiantuntijavalmistelua ja tiedonkulkua.

Edellä mainituista syistä esitetään, että ennaltaehkäisevän päihdetyön ja väkivallan ehkäisyn koordinaattori kutsutaan osallistumaan Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaoston kokouksiin pysyvänä asiantuntijana. Asiantuntija osallistuu kokouksiin läsnäolo- ja puheoikeudella, mutta ilman päätöksenteko-oikeutta.

Laatujohtaja Plukka Mari

ehdottaa, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto päättää kutsua ennaltaehkäisevän päihdetyön ja väkivallan ehkäisyn koordinaattorin osallistumaan jaoston kokouksiin pysyvänä asiantuntijana läsnäolo- ja puheoikeudella.

Päätös:

Liitteet

Jakelu

41

Vuoden 2027 järjestöavustusten myöntämisperiaatteet ja arviointikriteerit

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto 07.09.2026

ÖVPH/4762/00.04/2026

Valmistelija Mari Plukka

Lisätietoja: puhelinnumero: 06 218 1111 (vaihe), etunimi.sukunimi@ovph.fi

Pohjanmaan hyvinvointialueen vuoden 2027 järjestöavustusten kriteereitä on tarkistettu hakijoille annettavan ohjeistuksen ja kriteeritekstien selkeyttämiseksi. Päivitysten tavoitteena on parantaa kriteerien ymmärrettävyyttä, yhdenmukaistaa terminologiaa sekä helpottaa hakemusten valmistelua ja arviointia.

Valmistelun yhteydessä on tarkennettu ja selkeytetty avustusmuotojen kuvauksia, hakuedellytyksiä sekä arviointikriteereihin liittyviä sanamuotoja. Muutokset ovat luonteeltaan teknisiä ja tekstisisältöä selkeyttäviä.

Järjestöavustusten varsinaisiin arviointiperusteisiin, pisteytykseen tai avustusten myöntämisen keskeisiin kriteereihin ei ole tehty sisällöllisiä muutoksia. Avustusten arviointi perustuu edelleen aiemmin hyväksyttyihin periaatteisiin, joissa huomioidaan toiminnan vaikuttavuus, hyvinvointialueen palvelustrategian tavoitteiden tukeminen sekä toiminnan merkitys asukkaiden hyvinvoinnin, terveyden, turvallisuuden ja osallisuuden edistämisessä.

Laatujohtaja Plukka Mari

ehdottaa, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto hyväksyy liitteenä olevat vuoden 2027 järjestöavustusten kriteerit ja valtuuttaa viranhaltijat tekemään tarvittaessa teknisiä ja kielellisiä tarkennuksia asiakirjoihin ennen avustushaun avaamista.

Päätös:

Liitteet

Liite 1 Järjestöavustusten kriteerit 2027_puhdas

Liite 2 Järjestöavustusten kriteerit 2027_muutosloki

Jakelu

42

Vastaus valtuustoaloitteeseen, HYTE-kertoimen avaaminen, H Moisio

Aluehallitus 15.12.2025 § 242

Valmistelija Sjöström Pia-Maria

Lisätietoja: puhelinnumero: 040 184 1597, etunimi.sukunimi@ovph.fi

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä on jättänyt 6.10.2025 valtuustoaloitteen, jossa ehdotetaan, että valtuustolle tuodaan selkeä mallinnus HYTE-kertoimen indikaattoreista ja siitä, mitä niiden hyvä tai huono toteuttaminen tarkoittaa valtionosuuksien tasolle ja lopulliseen rahoitukseen. Aloitteen mukaan päättäjillä on hyvä olla realistinen käsitys siitä, miten HYTE-kertoimen hyvä taso voi parhaimmillaan vaikuttaa valtionosuuksiin.

Hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin eli HYTE-kerroin koostuu kahdesta osasta: prosessi-indikaattoreista, jotka kuvaavat hyvinvointialueen voimavaroja ja toimenpiteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi, ja tulosindikaattoreista, jotka kuvaavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tuloksellisuutta väestötasolla. Tulosindikaattoreista lasketaan kahden viimeisimmän vuoden tai mittausajankohtien välinen erotus kuvaamaan tapahtunutta muutosta. Vuosina 2023–2025 korvausta on maksettu suhteessa asukasmäärään. Vuosi 2026 on ensimmäinen vuosi, jolloin korvausta maksetaan indikaattoreiden perusteella.

HYTE-kertoimen perusteella jaetaan 1,46 prosenttia hyvinvointialueiden rahoituksesta, mikä vastaa vuonna 2026 n. 400 milj. euroa. Summaa ei ole korvamerkitty terveyden edistämiseen, vaan hyvinvointialue voi käyttää saamansa summan valtion rahoituksen perusteissa osoitettujen tehtävien hoitamiseksi. Pohjanmaan hyvinvointialue saa vuonna 2026 kertoimen perusteella n. 12,1 milj. euron rahoituksen. Vuotta 2026 lähestyttäessä Pohjanmaan kokonaisindeksi on 1,018, ts. hieman kansallisen keskitason yläpuolella.

Hyvinvointialueen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaattorien tehtäviin kuuluu indikaattorien seuranta sekä yhteistyö toimialojen kanssa sen varmistamiseksi, että indikaattorit ovat mahdollisimman korkeita. Terveyden edistämisen rahoituksen kehitystä on kuitenkin lähes mahdotonta ennustaa. Kerroin mittaa toisaalta muutosta; jos tehdään suuri parannus, kerroin nousee yhtenä vuonna ja laskee seuraavana vuonna, vaikka tehtäisiin vielä pieni lisäparannus. Toisaalta summa jaetaan hyvinvointialueiden kesken siten, että yhden alueen indeksi voi olla enintään 2. Jos yhden alueen ehkäisevän työn rahoitus lisääntyy paljon, muiden alueiden rahoitus vähenee.

Eri HYTE-kertoimet ja niiden nykyiset indeksit sisältyvät alueelliseen hyvinvointisuunnitelmaan, joka on osa palvelustrategiaa (sivut 48–51), ja niitä seurataan vuosittain osana suunnitelman arviointia.

Sektorijohtaja lapset, nuoret ja perheet Sjöström Pia-Maria

ehdottaa, että aluehallitus päättää antaa vastauksen valtuustoaloitteeseen selontekona aluevaltuustolle. Hallitus ehdottaa valtuustolle, että aloite on täten loppuun käsitelty.

Päätös:

Esittelijä teki valmisteluun teknisen korjauksen, viittaus koskee palvelustrategian sivuja 48–50, ei 48–51.

Aluehallitus hyväksyi vastauksen edellä mainitulla korjauksella ja päätti antaa vastauksen valtuustoaloitteeseen selontekona aluevaltuustolle. Hallitus ehdottaa valtuustolle, että aloite on täten loppuun käsitelty.

Aluevaltuusto 30.03.2026 § 19

Valmistelija Sjöström Pia-Maria
Lisätietoja: puhelinnumero: 040 184 1597, etunimi.sukunimi@ovph.fi

Hallitus

ehdottaa, että valtuusto hyväksyy edellä olevan selvityksen, joka on annettu vastaukseksi aloitteeseen, ja julistaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:

Aluevaltuutettu Harri Moisio ehdotti, että asia palautetaan valmisteluun jotta voidaan edelleen avata sitä, miten alueen eri HYTE-indikaattorit vaikuttavat rahoitukseen. Esitystä kannattivat valtuutetut Åkers ja Ede.

Aluevaltuusto päätti yksimielisesti palauttaa asian valmisteluun.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto 07.09.2026

ÖVPH/6301/00.02.00/2025

Valmistelija Sjöström Pia-Maria
Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 06 218 1111 (växel), fornamn.efternamn@ovph.fi

HYTE-kerroin vaikuttaa hyvinvointialueen rahoitukseen siten, että osa valtionrahoituksesta jaetaan sellaisten indikaattorien perusteella, jotka kuvaavat sekä hyvinvointialueen omia terveyttä edistäviä työskentelytapoja että väestön hyvinvoinnin ja terveyden muutoksia. Prosessi-indikaattorit kuvaavat, kuinka järjestelmällisesti hyvinvointialue toteuttaa keskeisiä ehkäiseviä toimenpiteitä, kuten terveystarkastuksista poisjäännin seurantaa, rokotesuojaa, alkoholin riskikäyttöön liittyviä mini-interventioita, elintapaneuvontaa ja työttömien terveystarkastuksia. Tulosindikaattorit puolestaan kuvaavat väestön hyvinvoinnin ja terveyden muutoksia, esimerkiksi sairaalahoitoon johtavia vammoja ja myrkytyksiä, lonkkamurtumia, työelämän ja koulutuksen ulkopuolella olevia nuoria, pitkäaikaista perustoimeentulotuen tarvetta sekä mielenterveysongelmista johtuvaa työkyvyttömyyttä.

Rahoitusvaikutus ei määräydy yksinomaan minkään erillisen indikaattorin perusteella, vaan prosessi- ja tulosindikaattorien yhteisen tason perusteella suhteessa muihin hyvinvointialueisiin. Prosessi- ja tulososalla on kummallakin yhtä suuri merkitys laskennassa. Yhden indikaattorin paraneminen voi siten vahvistaa hyvinvointialueen indeksia ja rahoitusosuutta, mutta lopullinen vaikutus riippuu samalla muiden hyvinvointialueiden kehityksestä sekä HYTE-kertoimen kautta valtakunnallisesti jaettavasta kokonaissummasta. Koska useisiin tulosindikaattoreihin vaikuttavat pitkän aikavälin yhteiskunnalliset ja väestölliset muutokset sekä kuntien, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö, ei yksittäisen toimenpiteen tai indikaattorin eurovaikutusta ole mahdollista laskea tarkalleen etukäteen.

Kehityksen näkyvyyden parantamiseksi HYTE-kerrointa seurataan valtuustossa hyvinvointialueen palvelustrategiaan kuuluvan alueellisen hyvinvointisuunnitelman seurannan yhteydessä. Lisäksi eräät prosessi-indikaattorit kuuluvat myös neljännesvuosittaiseen strategiaseurantaan, minkä johdosta on mahdollista seurata säännöllisesti, miten toimialojen työskentelytavat kehittyvät, ja tarvittaessa kohdentaa toimenpiteitä niihin osiin, joiden kehitystä on vahvistettava. Seurantaa käytetään

ehkäisevän työn johtamisen, priorisoinnin ja koordinoinnin tukena, mutta rahoitus määräytyy lopulta valtakunnallisten laskentaperiaatteiden ja hyvinvointialueiden välisen vertailun mukaan.

Sektorijohtaja lapset, nuoret ja perheet Sjöström Pia-Maria

ehdottaa, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto päättää antaa vastauksen valtuustoaloitteeseen selontekona aluehallitukselle valtuuston jatkokäsittelyä varten.

Päätös:

Liitteet

Liite 3 75. HYTE-kertoimen avaaminen

Jakelu

43

Vastaus valtuustoaloitteeseen: Parantaa keskenmenoihin liittyvää hoitoa ja neuvontaa

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto 21.01.2026 § 9

Valmistelija Sjöström Pia-Maria
Lisätietoja: puhelinnumero: 040 184 1597, etunimi.sukunimi@ovph.fi

Rebecca Åkers (SDP) ym. ovat jättäneet 6.10.2025 valtuustoaloitteen, jossa ehdotetaan, että hyvinvointialue kehittää keskenmenoihin liittyvää neuvontaa kokonaisuudeksi, jossa huomioidaan asiakkaan fyysiset, psyykkiset ja emotionaaliset tarpeet. Aloitteen mukaan on olemassa selkeät suunnitelmat siitä, millaista hoitoa ja neuvontaa raskauden yhteydessä annetaan, mutta raskauden päättymisen keskenmenoon – mikä on varsin yleistä - voi merkitä suurta fyysistä, psyykkistä ja emotionaalista kriisiä, eikä tuen ja avun tarjoamiseen ole silloin samanlaista valmiutta.

Vastaus aloitteeseen on valmisteltu yhteistyössä äitiysneuvolan ja äitiyspoliklinikan/synnytysosaston vastuuhenkilöiden ja perhekeskuskoordinaattorin kanssa.

Toimialoilta todetaan, että loppuraskauden keskenmenojen seuranta varten on olemassa melko hyvät käytänteet. Alkuraskauden keskenmenojen osalta tarjotaan usein tukikeskusteluja äitiysneuvolan kautta, mutta menettelytavat vaihtelevat vielä yksiköiden välillä, eikä niistä ole tietoa hyvinvointialueen verkkosivuilla. On selvästikin tarpeen parantaa hyvinvointialueen verkkosivujen tiedotusta, joka koskee mahdollisuuksia saada tukea eri toimijoiden kautta keskenmenon jälkeen. Tähän liittyvä työ on aloitettu osana meneillään olevaa lapsia, nuoria ja perheitä koskevien tiedotuskokonaisuuksien läpikäyntiä hyvinvointialueen verkkosivuilla. Myös sisäisiä prosesseja ja ohjeita selkiytetään tarvittavilta osin.

Sektorijohtaja lapset, nuoret ja perheet Sjöström Pia-Maria

ehdottaa, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto päättää antaa vastauksen valtuustoaloitteeseen selontekona aluehallitukselle valtuuston jatkokäsittelyä varten.

Päätös:

Jaosto hyväksyi ehdotuksen.

Aluehallitus 16.02.2026 § 44

Valmistelija Sjöström Pia-Maria
Lisätietoja: puhelinnumero: 040 184 1597, etunimi.sukunimi@ovph.fi

Sektorijohtaja lapset, nuoret ja perheet Sjöström Pia-Maria

ehdottaa, että aluehallitus päättää antaa vastauksen valtuustoaloitteeseen selontekona aluevaltuustolle. Hallitus ehdottaa valtuustolle, että aloite on täten loppuun käsitelty.

Päätös:

Ehdotus hyväksyttiin.

Aluevaltuusto 30.03.2026 § 27

Valmistelija Sjöström Pia-Maria
Lisätietoja: puhelinnumero: 040 184 1597, etunimi.sukunimi@ovph.fi

Hallitus

ehdottaa, että valtuusto hyväksyy edellä olevan selvityksen, joka on annettu vastaukseksi aloitteeseen, ja julistaa aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:

Aluevaltuutettu Rebecca Åkers ehdotti, että asia palautetaan valmisteluun jotta voidaan saada tarkempi vastaus siihen, miten toimintatapoja on parannettu / aiotaan parantaa sekä selkeyttää rakenteita toiminnassa ja hoidossa. Esitystä kannattivat valtuutetut Karppi ja Caldén.

Aluevaltuusto päätti yksimielisesti palauttaa asian valmisteluun.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto 07.09.2026

ÖVPH/6293/00.02.00/2025

Valmistelija Sjöström Pia-Maria
Tilläggsuppgifter: telefonnummer: 06 218 1111 (växel), fornamn.efternamn@ovph.fi
Valtuusto palautti asian jatkovalmisteluun sillä perusteella, että vastauksessa tulee kuvata tarkemmin, miten hyvinvointialue on parantanut ja aikoo parantaa toimintatapoja sekä selkeyttää keskenmenoihin liittyvän toiminnan ja hoidon rakenteita. Täydentävässä valmistelussa on keskitytty kuvaamaan nykyistä vastuunhakoa, aikaisemmin tunnistettuja kehittämistarpeita ja konkreettisia toimenpiteitä, joiden avulla naiset ja heidän perheensä saavat yhdenvertaisempaa tietoa, hoitoa ja tukea keskenmenon jälkeen.

Keskenmeno voi aiheuttaa merkittävän fyysisen, psyykkisen ja emotionaalisen tuen tarpeen riippumatta siitä, millä raskausviikolla keskenmeno tapahtuu. Sen vuoksi hyvinvointialueen tavoitteena on, että asiakkaalle ei tarjota pelkästään lääketieteellistä seurantaa, vaan hänelle annetaan lisäksi selkeää tietoa siitä, mistä hän voi saada keskusteluapua, jatkoneuvontaa ja tarvittaessa arvion muun psykososiaalisen tuen tarpeesta. Jatkovalmistelussa on todettu, että hoitoketjun tulee olla riittävän selkeä sekä asiakkaille että äitiysneuvolan, äitiyspoliklinikan, päivystyksen, perusterveydenhuollon ja perhekeskuksen palvelukokonaisuuden henkilöstölle.

- Ensimmäisenä toimenpiteenä selkeytetään sisäistä vastuunjakoja. Varhaisessa keskenmenossa äitiysneuvola on luonnollinen yhteystaho asiakkaille, joilla on jo hoitokontakti sinne tai jotka tarvitsevat neuvontaa ja seurantakeskusteluja. Lääketieteellisissä kysymyksissä, komplikaatioissa tai erityisarviointia tarvittaessa asiakas ohjataan hoidon tarpeen mukaisesti oikeaan hoitoportaaseen, esimerkiksi äitiyspoliklinikalle, päivystykseen tai muuhun terveydenhuoltoon. Erikoissairaanhoidossa on jo vakiintuneet menettelytavat myöhempiä keskenmenoja varten, mutta nämäkin menettelytavat tarkistetaan siten, että jatkotukea ja yhteydenottokanavia koskeva tiedotus on yhtenäistä.
- Toisena toimenpiteenä laaditaan ja yhteensovitetaan yhteiset ohjeet henkilöstölle. Ohjeiden tarkoituksena on selkeyttää, mitä asioita asiakkaan kanssa otetaan esille keskenmenon jälkeen, miten seurannan ja tukikeskustelujen tarve arvioidaan, miten kumppanin ja perheen mahdollinen tuen tarve huomioidaan sekä milloin asiakas ohjataan eteenpäin muuhun palveluun. Tarkoituksena on vähentää

vaihtelua eri yksikköjen välillä ja varmistaa yhdenvertaisempi kohtelu koko hyvinvointialueella.

- Kolmantena toimenpiteenä on parannettu ulkoista tiedotusta. Hyvinvointialueen verkkosivuilla olevia lasten, nuorten ja perheiden tiedotuskokonaisuuksia päivitettäessä sivuille on lisätty tietoa keskenmenosta, jatkohoidosta ja saatavilla olevista tukimuodoista. Tiedoissa kerrotaan, milloin asiakkaan tulee ottaa yhteys terveydenhuoltoon, mitä yhteydenottokanavia on, millaisia tukikeskustelumahdollisuuksia neuvola tarjoaa sekä mitkä muut toimijat voivat tarjota tukea. Tavoitteena on, että asiakas löytää tarvitsemansa tiedot helposti myös silloin, kun hän ei jaksa itse etsiä tietoa useista eri kanavista.
- Neljäntenä toimenpiteenä kehittämistyö kytketään alueelliseen neuvolasuunnitelmaan ja perhekeskuksen toiminnan kehittämiseen. Neuvolatoiminnan lähtökohtana on jatkossakin kokonaisvaltainen lähestymistapa, jossa fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset tarpeet tunnistetaan varhaisessa vaiheessa ja jossa perhe ohjataan tarvittaessa eteenpäin oikean tuen piiriin. Palvelustrategiassa ja alueellisessa hyvinvointisuunnitelmassa korostetaan selkeiden palveluketjujen tarvetta muun muassa keskenmenotilanteissa, mikä tukee sitä, että työ ei jää vain erilliseksi tiedotustoimenpiteeksi, vaan siitä tulee osa laajempaa neuvola- ja perhekeskuspalvelujen kehittämistä.

Kokoavasti todetaan, että hyvinvointialue on jo tunnistanut tarpeen selkeämmille ja yhtenäisemmille menettelytavoille keskenmenojen osalta, etenkin varhaisten keskenmenojen, joiden hoidossa yksikköjen välinen vaihtelu on ollut suurinta. Suunniteltuihin ja meneillään oleviin toimenpiteisiin kuuluu sisäisten ohjeiden ja vastuunjaon selkeyttäminen, asiakkaille ja perheille suunnatun tiedotuksen parantaminen, selkeämpi kuvaus yhteydenottokanavista sekä sen varmistaminen, että tukikeskusteluista ja jatkotuen piiriin ohjaamisesta tulee luonnollinen osa hoito- ja palveluketjua. Näiden toimenpiteiden avulla parannetaan edellytyksiä sille, että keskenmenon kokeneet saavat yhdenvertaisempaa, selkeämpää ja kokonaisvaltaisempaa tukea koko Pohjanmaan hyvinvointialueella.

Sektorijohtaja lapset, nuoret ja perheet Sjöström Pia-Maria

ehdottaa, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto päättää antaa vastauksen valtuustoaloitteeseen selontekona aluehallitukselle valtuuston jatkokäsittelyä varten.

Päätös:

Liitteet

- Liite 4 69. Förbättra vården och rådgivningen vid missfall_Parantaa keskenmenoihin liittyvää hoitoa ja neuvontaa

Jakelu

44

Vastaus valtuustoaloitteeseen: Alueellinen neurokirjon toimenpideohjelma

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto 07.09.2026

ÖVPH/1258/00.02.00/2025

Valmistelija Sjöström Pia-Maria (Penttinen Erkki)
Lisätietoja: puhelinnumero: 06 218 1111 (vaihe), etunimi.sukunimi@ovph.fi

Aluevaltuuston varajäsen Tuija Kivioja on tehnyt valtuustoaloitteen alueellisen neurokirjon toimenpideohjelman laatimisesta. Alunperin asiasta eduskunnan Nepsy-verkosto on tehnyt aloitteen neurokirjon strategian laatimisesta hyvinvointialueille.

Aloitteen mukaa alueelliseen neurokirjon toimenpideohjelmaan tulisi kirjata tavoitteet ja konkreettiset toimenpiteet neurokirjon henkilöiden yhdenvertaisuuden ja osallisuuden edistämiseksi sekä palvelujen ja tukitoimien kehittämiseksi koko elämänkaaren ajalle. Aloitteen mukaan nykytilanteessa neurokirjon lasten, nuorten ja aikuisten sosiaali- ja terveystalvelujen saatavuudessa, oikea-aikaisuudessa ja jatkuvuudessa on merkittävää vaihtelua hyvinvointialueiden sisällä ja eri alueiden välillä eivätkä talvelut toteudu yhdenvertaisesti.

Neurokirjo on sateenvarjotermi, joka tarkoittaa ihmisen aivotoiminnan ja tiedonkäsittelyn yksilöllistä monimuotoisuutta, kuten ADHD:ta, autismikirjoa ja Touretten oireyhtymää. ADHD:n ydinoireita ovat pitkäkestoiset ja toimintakykyä haittaavat aktiivisuuden ja tarkkaavuuden säätelyn vaikeudet sekä impulsiivisuus, jotka poikkeavat muista samankäisistä ja samalla kehitystasolla olevista. Autismikirjon häiriö on kehityksellinen häiriö, jolle on ominaista laaja-alaiset ja pysyvät sosiaalisen vuorovaikutuksen ja kommunikaation erityispiirteet sekä rajoittuneet, toistavat ja joustamattomat käytösmallit, kiinnostuksen kohteet tai aktiviteetit. Touretten oireyhtymä on lapsuudessa alkava neuropsykiatrinen oireyhtymä, jonka tunnusmerkkejä ovat toistuvat motoriset ja äänelliset tic-oireet. ADHD:lle ja autismikirjon häiriöille ovat olemassa omat Käypä hoito suositukset.

Neurokirjon häiriöiden varhainen tunnistaminen on tärkeää, jotta arjen tukitoimet, ympäristön muokkaus ja tarvittava kuntoutus voidaan aloittaa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. Autismikirjon häiriön diagnoosien ja hoidon piirissä olevien lasten ja nuorten määrä on hiljalleen kasvanut Suomessa. Autismikirjon häiriön heterogeenisyyden takia ei ole olemassa yhtä interventiota, joka olisi tehokas tai edes tarpeellinen kaikille autismikirjon häiriön diagnoosin saaneille. Kuntoutuksen yksilöllinen suunnittelu ja toteutus on siten olennaista.

Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin, Suomen Lastenpsykiatriyhdistyksen, Suomen Nuorisopsykiatrisen Yhdistyksen, Suomen Kehitysvammalääkäreiden, Suomen Lastenneurologisen Yhdistyksen ja Suomen Psykiatriyhdistyksen asettama työryhmä suosittelee, että jokaisella hyvinvointialueella laaditaan ja otetaan käyttöön selkeä autismikirjon diagnostiikkaa, hoitoa ja kuntoutusta koskeva ohjeistus ja alueellisen hoitoketjun kuvaus, jota ylläpidetään.

1.1.2025 on astunut voimaan uusi vammaispalvelulaki (675/2023). Uudistuksen myötä kaikki vammaiset henkilöt saavat vammaispalvelunsa saman lain perusteella ja lailla on pyritty ottamaan huomioon erilaiset toimintarajoitteet entistä paremmin, jotta vammaisia henkilöitä ei jäisi väliin putoajiksi palvelujärjestelmässä. Lain tarkoituksena on parantaa vammaisen henkilön mahdollisuuksia saada hänen yksilöllisen tarpeensa mukainen palvelukokonaisuus ja palveluiden toteuttamistapa ja vahvistaa vammaisten henkilöiden osallisuutta asiakasprosessissa.

Pohjanmaan hyvinvointialueella päivitetään parhaillaan ADHD-lasten palveluketjua uudistettujen Käypä hoito -suositusten pohjalta. Myös ADHD-nuorten prosessia on

kehitetty ja kuvattu. Autismikirjon häiriöiden diagnostiikkaan ja kuntoutukseen liittyvän lasten palveluketjun suunnittelu on käynnissä.

Hyvinvointialueen toiminnan tulee olla yhdenvertaista ja osallistavaa eri taustoista, lähtökohdista ja tarpeista tuleville henkilöille. Eri diagnooseihin ja palvelutarpeisiin perustuvia palveluketjuja laaditaan, jotta asiakkaat ja potilaat saavat tarvitsemansa hoidon ja palvelut oikea-aikaisesti ja oikealla tasolla. Selkeille hoito- ja palveluketjuille on tarvetta myös tiettyjen neurokirjon ryhmien osalta. Toimintaa mukautetaan tarvittaessa eri tavoin erityistarpeita omaaville henkilöille, ja henkilöstölle järjestetään säännöllisesti koulutuksia muun muassa kohtaamiseen liittyvistä teemoista. On tärkeää, että neurokirjon henkilöt saavat tarvitsemansa hoidon ja palvelut samalla tavoin kuin muutkin väestöryhmät.

Hyvinvointialue kehittää palvelujaan uuden vammaispalvelulain hengen mukaisesti siten, että erityistä tukea tarvitsevien asiakkaiden palvelut järjestetään ensisijaisesti mukauttamalla tarpeen mukaan tavanomaisia palveluja ja toimintatapoja sen sijaan, että laadittaisiin erillisiä, kattavia strategioita tietyille diagnoosiryhmille. Näin ollen ei esitetä erillisen neurokirjon henkilöitä koskevan strategian laatimista.

Sektorijohtaja lapset, nuoret ja perheet Sjöström Pia-Maria

ehdottaa, että hyvinvoinnin, terveyden ja yhdyspintojen edistämisen jaosto esittää, että se antaa yllä olevan valmistelun vastauksena valtuustoaloitteeseen ja toimittaa asian edelleen hallituksen ja valtuuston käsiteltäväksi.

Päätös:

Liitteet

Liite 5 56. Alueellinen neurokirjon toimenpideohjelma

Jakelu

45

Vastaus valtuustoaloitteeseen, sairaalaopetus toisella asteella

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto 07.09.2026

ÖVPH/3775/00.02.00/2026

Valmistelija Sjöström Pia-Maria

Lisätietoja: puhelinnumero: 06 218 1111 (vaihe), etunimi.sukunimi@ovph.fi

Åsa Stenbacka, Rkp, on jättänyt 8.6.2026 valtuustoaloitteen, joka koskee sairaalaopetusta toisella asteella ja moniongelmaisille nuorille tarkoitetun erityisen hoitoyksikön tarvetta. Aloitteen mukaan oppivelvollisuuden laajentuessa ja lainsäädännön muuttuessa tarve suunnatulle tuelle nuorille, joilla on monimutkaisia haasteita, on käynyt yhä ilmeisemmäksi. Laajennettu oppivelvollisuus (vuodesta 2021) tarkoittaa, että nuorilla on oikeus ja velvollisuus opiskella 18-vuotiaaksi asti. Nykyinen lainsäädäntö jättää aukkoja toisen asteen sairaalaopetuksen ja eri toimijoiden vastuunjaon suhteen.

Sairaalaopetus on tarkoitettu oppilaille, jotka eivät voi sairauden tai hoidon vuoksi osallistua tavalliseen opetukseen. Perusopetuslain mukaan kunnan on järjestettävä opetusta oppilaille, joita hoidetaan sairaalassa tai vastaavissa laitoksissa. Toisen asteen sairaalaopetuksen vastuuta ei kuitenkaan ole säädelty yhtä selkeästi, mikä tarkoittaa, että opiskelijat yläkoulun ja lukion/ammattillisen koulutuksen välillä saattavat jäädä ilman tarvitsemaansa tukea.

Hyvinvointialue jakaa huolen toisella asteella opiskelevista nuorista, jotka eivät mielenterveys- tai päihdeongelmien, sosiaalisen haavoittuvuuden, neuropsykiatristen vaikeuksien tai muiden monitahoisten syiden vuoksi kykene saattamaan opintojaan päätökseen. On erittäin tärkeää, että nämä nuoret tunnistetaan varhaisessa vaiheessa ja että he saavat koordinoitua tukea, joka vahvistaa heidän toimintakykyään, terveyttään, turvallisuuden tunnettaan ja mahdollisuuksiaan opintojen jatkamiseen.

Hyvinvointialue näkee myös tarpeen vahvistaa entisestään yhteistyötä koulutuksen järjestäjien, opiskeluhuollon ja hyvinvointialueen muiden sosiaali- ja terveystalvelujen välillä. Opiskeluhuollon tulee toimia osana kokonaisuutta, jossa ehkäisevä työ, varhainen tuki, yksilöllinen arviointi ja ohjaus asianmukaisiin palveluihin toteutetaan tiiviissä yhteistyössä oppilaitoksen, nuoren ja tarvittaessa huoltajien kanssa. Nuorille, joilla on laajoja ja monitahoisia tarpeita, tarvitaan usein monialaisia ratkaisuja, joissa opiskeluhoito, mielenterveys- ja päihdepalvelut, sosiaalihuolto ja muut toimijat tekevät jäsennellyä yhteistyötä.

Samalla on tärkeää selkeyttää vastuunjako. Toisen asteen opetuksen järjestäminen kuuluu koulutuksen järjestäjän vastuulle, ei hyvinvointialueen. Hyvinvointialue vastaa sosiaali- ja terveystalveluista sekä opiskeluhuollon palveluista, joita opiskelijalle kuuluu lain mukaan järjestää, mutta hyvinvointialue ei voi ottaa koulutuksen järjestäjän vastuuta itse opetuksesta tai pedagogisista järjestelyistä.

Aloitteessa tuodaan esiin tärkeä lainsäädännöllinen puute. Sairaalaopetusta säännellään nimenomaan perusopetuslaissa, mutta toisen asteen opiskelijoiden osalta ei ole vastaavia selkeitä säännöksiä. Tämä epäselvyys voi johtaa siihen, että erityisen haavoittuvassa tilanteessa olevat nuoret saattavat pudota eri toimijoiden vastuualueiden väliin. Sen vuoksi on perusteltua, että asia nostetaan esiin valtakunnan tasolla ja että lainsäädäntöä kehitetään siten, että myös toisen asteen opiskelijat, joilla on hoidon, kuntoutuksen ja erityisten opetusjärjestelyiden tarve, saavat yhdenvertaista ja riittävää tukea.

Hyvinvointialue voi myötävaikuttaa oman vastuualueensa puitteissa kehittämällä saumattomampia yhteistyörakenteita koulutuksen järjestäjien kanssa, vahvistamalla konsultointia ja yhteistä arviointia vaativissa tilanteissa sekä varmistamalla, että nuoret, joilla on mielenterveys- tai päihdeongelmia tai muita laaja-alaisia tukitarpeita, ohjataan asianmukaisiin sosiaali- ja terveystalveluihin ilman aiheetonta viivästystä. Erityistä

huomiota tulee kiinnittää palvelujen välisiin siirtymiin, vastuunjakoon yksilökohtaisissa asioissa sekä mahdollisuuteen koota toimijat nuoren ympärille varhaisessa vaiheessa esimerkiksi huolestuttavien koulupoissaolojen yhteydessä.

Hyvinvointialue katsoo, että yhteistyötä koulutuksen järjestäjien kanssa tulee kehittää edelleen opiskeluhoollon ja monialaisen työn olemassa olevien rakenteiden puitteissa. Tavoitteena on luoda selkeämmät yhteiset toimintamallit niitä toisella asteella opiskelevia nuoria varten, joilla on riski keskeyttää opintonsa tai jotka eivät selviydy opinnoista ilman laaja-alaista tukea.

Hyvinvointialue toteaa kokoavasti, että aloitteessa käsitellään tärkeää asiaa. Hyvinvointialue kannattaa tavoitetta hoidon, palvelujen ja koordinoitun tuen parantamisesta toisella asteella opiskeleville nuorille, joilla on laaja-alaisia tarpeita. Samalla korostetaan, että vastuu opetuksen järjestämisestä on koulutuksen järjestäjillä, kun taas hyvinvointialueen vastuulla ovat opiskeluhoolto ja muut sosiaali- ja terveyspalvelut. Jatkotyössä tulee sen vuoksi keskittyä yhteistyön vahvistamiseen, vastuunjaon selkeyttämiseen ja valtakunnallisen lainsäädännön kehittämiseen.

Sektorijohtaja lapset, nuoret ja perheet Sjöström Pia-Maria

ehdottaa, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto päättää antaa vastauksen valtuustoaloitteeseen selontekona aluehallitukselle valtuuston jatkokäsittelyä varten.

Päätös:

Liitteet

- Liite 6 95. Motion om sjukhusundervisning på andra stadiet och behovet av särskild vårdenhet för ungdomar med multiproblem - Aloite sairaalaopetuksesta toisella asteella ja hoitoyksikön tarpeesta moniongelmallisille nuorille

Jakelu

46

Vastaus valtuustoaloitteeseen Valtuustoaloite liikuntaneuvonnan ja elintapaohjauksen vahvistamisesta Pohjanmaan hyvinvointialueella

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto 07.09.2026

ÖVPH/3776/00.02.00/2026

Valmistelija Kotanen Heidi
Krooks Tiia, hyte-koordinaattori
Heinonen Susanna, erikoisasiantuntija
Lisätietoja: puhelinnumero: 06 218 1111 (vaihte), etunimi.sukunimi@ovph.fi

Kokoomuksen aluevaltuustoryhmä on jättänyt 8.6.2026 valtuuston kokouksessa valtuustoaloitteen liikuntaneuvonnan ja elintapaohjauksen vahvistamiseksi Pohjanmaan hyvinvointialueella. Kokoomuksen valtuustoryhmä esittää aloitteessaan yhtenäisen palveluketjun kehittämistä liikuntaneuvontaan ja elintapaohjaukseen liittyen. Kuntien ja järjestöjen kanssa toimintamallin roolit ja vastuut ovat selkeät ja määritellyt. Aloitteessa toivotaan raportointia aluevaltuustolle määriteltyjen mittareiden ja tavoitteiden toteutumisesta ja vaikuttavuudesta sekä tuloksista toiminnassa.

Hyvinvointialueen, kuntien ja järjestöjen yhteistyötä on kehitetty hyvinvointialueen perustamisesta lähtien. Hyte-työtä koordinoi Osallisuus ja yhdyspinnat -yksikkö, joka tukee työntekijöitä kirjaamisessa, työmenetelmissä ja eri toimijoiden välisessä yhteistyössä. Hyte-koordinaattorit tapaavat säännöllisesti kuntien hyvinvointikoordinaattoreita ja -johtajia, jotta hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä voidaan viedä eteenpäin yhdenmukaisesti ja tasavertaisesti koko alueella. Lisäksi kuntien kanssa käydään vuosittaiset hyte-neuvottelut kuntakierrosten yhteydessä. Hyte-jaostossa ovat edustettuina alueen kunnat ja järjestöt, ja jaosto osallistuu muun muassa palvelustrategian hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden ja toimenpiteiden valmisteluun.

Hyvinvointialue on allekirjoittanut järjestöyhteistyösopimuksen järjestöneuvottelukunnan kanssa, joka toimii alueen järjestöjen edustajana. Sopimuksessa on määritelty yhteistyön toteuttamisen periaatteet, ja hyvinvointialueen edustaja osallistuu järjestöneuvottelukunnan kokouksiin asiantuntijana. Osallisuus ja yhdyspinnat -yksikön hyte-koordinaattorit tekevät säännöllistä yhteistyötä Pohjan kanssa ja järjestävät yhdessä muun muassa Sote-aamukahveja sekä vuosittaisia järjestötilaisuuksia. Lisäksi järjestöjä kutsutaan säännöllisiin tapaamisiin suunnittelemaan yhteistyötä ja järjestöavustuksiin liittyviä käytäntöjä. Keväällä 2026 järjestettiin neljä tällaista tilaisuutta Vaasassa, Närpiössä, Pietarsaareissa ja verkossa.

Hyvinvointialueen järjestöavustuksilla on rakennettu toimivia kumppanuuksia ja tuettu toimintaa, joka täydentää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palveluja sekä ehkäisee syrjäytymistä. OLKA-toiminnan kautta toteutettu organisoitu vapaaehtoistyö on koettu tärkeäksi, ja toiminta on laajentunut Vaasan lisäksi Kristiinankaupunkiin, Närpiöön, Maalahteen, Mustasaareen ja Pietarsaareen. OLKA-vapaaehtoisia toimii keskussairaalan lisäksi muun muassa Närpiön ja Pietarsaaren yleislääketieteen osastoilla sekä Alvinan intervallihoidossa. OLKA-pisteillä järjestettävät teemapäivät tarjoavat järjestöille mahdollisuuden esitellä toimintaansa sote-keskuksissa, ja tilaisuudet ovat saaneet myönteistä palautetta sekä asiakkailta että henkilökunnalta.

Koko väestön osalta hyvinvoinnin ja terveyden edistämissuunnitelman tavoitteena on elintapaohjauksen vahvistaminen ja liikunnan sekä kulttuurin tarjoaminen väestölle. Liikunnan ja kulttuurin tarjoamisen osalta on kuntien palveluilla tärkeä rooli. Tavoitteille on määritelty mittarit. Valtakunnallisen tason mittareita seurataan hyvinvointialueella säännöllisesti. Nämä vähimmäistietovarannon mittareiden tulokset julkaistaan kootusti vuosittain "Miten Pohjanmaa voi –raportin yhteydessä. Lisäksi mittareina käytetään sosiaalista raportointia (joka meillä Pohjanmaalla vielä kehityksen alla), kuntien, järjestöjen sekä alueen väestön kuulemisia.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen kannustetaan valtion taholta ja kunnille sekä hyvinvointialueille määritellään indikaattoreihin perustuva hyte-kerroin. Hyte-kerroin on taloudellinen kannustin, jolla palkitaan kuntia ja hyvinvointialueita. Indikaattorit mittaavat sekä ennaltaehkäisevää toimintaa että väestön hyvinvoinnin kehittymistä.

Mitä hyvinvointialueella on tehty?

Liikuntaneuvonnan palvelupolku on käytössä useissa kunnissa, joista löytyy kunnan palkkaama liikuntaneuvoja. Liikuntaneuvonnan palveluketjua kehitettiin Prima-Botnia hankkeessa vuosina 2023-2025. Liikuntaneuvojen palvelut ovat kuntalaisten käytössä riippuen kunnan palvelulle määrittämistä palvelupaketeista sekä budjettimäärärahoista. Osa kunnista on käynnistänyt vastaanottoja LVV:n (entinen AVI) myöntämällä avustusmäärärahoilla. Sote-keskusten työntekijät sekä erityisesti seniorineuvolan työntekijät suosittelevat asiakkaalle palvelua ja asiakkaan suostumuksesta hoitaja, fysioterapeutti voi myös olla yhteydessä liikuntaneuvojaan puhelimitse tai sähköpostitse.

Tällä hetkellä on epäselvää määritteleekö STM liikuntaneuvonnan terveydenhuollon palveluksi, jolloin tämänhetkisen liikuntaneuvonnan palveluiden järjestämisestä tulee tarkastella Pohjanmaalla tarkemmin esimerkiksi liikuntaneuvojen pätevyyksien, palvelun vastuu sekä valvonnan osalta.

Liikuntaneuvonta ei tällä hetkellä sisälly myöskään terveydenhuollon ammattilaisten peruskoulutukseen ja tämän vuoksi STM:ssä toimii tällä hetkellä erityistyöryhmä, joka valmistelee täydennyskoulutuspakettia hyvinvointialueen työntekijöille sekä liikuntaneuvonnan lisäämistä terveydenhuollon ammattilaisten koulutustahojen opetussuunnitelmaan. Lisätietoa asiasta on tulossa syksyn 2026 aikana. Siihen asti Hyte-yksikkö ohjeistaa työntekijöitä liikuntaneuvonnan antamisen osalta liikunnallisen elämäntapaan kannustamiseen ohjaamalla asiakasta kunnan palveluihin käyttäen apuna esimerkiksi Pohjanmaan hyvinvointialueen hyvinvointiopasta, johon on koottu kunnittain järjestöjen sekä kuntien liikuntapalveluita. Kuntien vapaa-ajanpalveluilla on näin ollen tärkeä rooli asukkaidensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä ja yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on tärkeää, jotta voidaan aikaansaada asukkaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia ja sairauksien ennaltaehkäisyä.

Hyvinvointioppaaseen on koottu tietoa teemoittain oman hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä sekä tietoa kuntien, järjestöjen ja hyvinvointialueiden tarjoamista palveluista. Oppaalta löytyy myös hyviä itsearviointityökaluja, joilla voi arvioida omaa tilannettaan sekä lisätuen tarvetta. Sen lisäksi, että asukkaat voivat käyttää hyvinvointiopasta oman hyvinvointinsa tukemiseen käytetään opasta myös työvälineenä hyvinvointialueen ja kuntien palveluissa. Hyvinvointioppaan avulla asiakasta voidaan ohjata kuntien ja järjestöjen hyvinvointipalveluiden piiriin.

Elintapaohjauksen palveluprosessityön eteneminen hyvinvointialueella ja digitaalisen hoitopolun rakennus ja käyttöönotto

Elintapaohjauksen palveluprosessi on kuvattu yhteistyössä hyvinvointialueen eri alueiden moniammatillisten asiantuntijoiden kanssa keväällä 2026. Kuvaustyössä määriteltiin elintapaohjausprosessin keskeiset painopisteet (ravitsemus, liikunta, uni, mieliala, riippuvuudet), palvelun eri vaiheet, asiantuntijoiden ja toimijoiden roolit ja vastuut, sekä asiakkaan eteneminen palvelupolulla. Palvelukokonaisuus on kaikille hyvinvointialueen asukkaille sama.

Prosessikuvaus on toiminut digitaalisen palvelupolun rakentamisen perustana ja tukee yhtenäisen elintapaohjauksen toimintamallin käyttöönottoa koko hyvinvointialueella. Tavoitteena toimintamallissa on tunnistaa elintapamuutosta tarvitseva henkilö ja muutoksen osa-alue, helpottaa asian puheeksiottoa, sekä varmistaa, että asiakkaat saavat yhdenvertaista, laadukasta ja sujuvaa elintapaohjausta asuinpaikasta tai palveluun hakeutumisen tavasta riippumatta. Yhtenäisen toimintamallin lisäksi tavoite on sujuva palvelu, parempi asiakaskokemus, sekä vahvistaa terveitä elintapoja ja lisätä vaikuttavuutta koko hyvinvointialueella.

Digitaalinen elintapaohjauspolku on rakennettu tukemaan tätä yhtenäistä elintapaohjauksen toimintamallia, mutta se huomioi ihmisen kuitenkin yksilöllisesti kyselyiden ja mittareiden kautta ja toimii sykleissä hänen tarpeen mukaan. Polulla on huomioitu hyvinvointialueen omien palvelujen lisäksi myös kuntien, järjestöjen ja liikunta- sekä urheilutoimijoiden tarjoama tuki, jotta asiakkaalle voidaan ohjata juuri hänen tarpeisiinsa sopivat palvelut ja toiminta.

Digitaalisella elintapaohjauksen palvelupolulla vahvistetaan asiakkaan omaa vastuuta hyvinvoinnistaan ja tuetaan omahoitoa tarjoamalla oikea-aikaista tietoa, ohjausta ja tavoitteiden seuranta, joka on automatisoitua. Digitaalisen polun mittareita ovat ennalta määrättyjen tarkastusajankohtien mittarit, kuten painon ja vyötärön ympäryksen mitat, liikkumisen määrän mittarit, unen laatu- ja määrämittarit, ravitsemuksen laatu- ja rytmimittarit ja PROM-kyselyt ja elämänlaatumittarit, jotka liittyvät asiakkaan oman hyvinvoinnin tunteeseen, jaksamiseen ja tyytyväisyyteen. Digipolun käyttäjät saavat myös graafista palautetta tuloksista ja kehityksestään, joiden kautta voidaan arvioida muutoksen onnistumista ja jatkon suunta. Heillä on myös suora yhteys polun kautta ammattilaisiin ja ammattilaiset voivat seurata asiakkaan omahoidon etenemistä, tunnistaa mahdolliset haasteet varhaisessa vaiheessa ja kohdentaa tukea oikea-aikaisesti ja kohdennetusti.

Palvelun saavutettavuutta vahvistetaan perustamalla jokaiseen kuntaan hyvinvointiohjaajan (hoitaja)vastaanotto, johon asukkaat voivat varata itse ajan matalalla kynnyksellä tai heidät voidaan ohjata vastaanotolle muiden ammattilaisten toimesta. Hyvinvointiohjaajat kutsuvat asiakkaat digitaaliselle hoitopolulle, seuraavat kehitystä ja vastaavat mahdollisiin viesteihin. Digitaalista hoitopolkua voi käyttää myös asiakkaan läheinen tai omainen tarvittaessa.

Digitaalinen polku on rakennettu kesän 2026 aikana ja otetaan käyttöön syksyllä 2026.

Hyvinvointialueella on tärkeä rooli neuvonnassa, varhaisessa tunnistamisessa ja tuessa, mutta elintavat rakentuvat pidemmän ajan kuluksa ja yhteistyössä näihin voidaan vaikuttaa yhdessä kuntien, yhdistysten, läheisten ja ihmisen itsensä kanssa.

Lopuksi:

Hyvinvointialue vahvistaa liikuntaneuvontaa ja elintapaohjausta osana ennaltaehkäisevää työtä ja yhtenäisiä palveluketjuja. Tavoitteena on, että asukkaat saavat oikea-aikaista, yhdenvertaista ja helposti saavutettavaa tukea terveellisten elintapojen edistämiseen yhteistyössä kuntien, järjestöjen sekä liikunta- ja urheilutoimijoiden kanssa. Tärkeää on, että hyvinvointialueen työntekijöillä on tietoa alueen kunnissa tarjottavasta liikuntaneuvontapalvelusta, jotta asiakkaita ohjautuisi palveluun. Digitaalinen elintapaohjauspolku tulee yhtenäistämään ja parantamaan ennaltaehkäisevän ohjauksen ja tiedon jakamista asiakkaille.

Sektorijohtaja ikäihmiset Kotanen Heidi

ehdottaa, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto päättää antaa vastauksen valtuustoaloitteeseen selontekona aluehallitukselle. Aluehallitus ehdottaa aluevaltuustolle, että aloite on täten loppuun käsitelty.

Päätös:

Liitteet

- Liite 7 96. Valtuustoaloite liikuntaneuvonnan ja elintapaohjauksen vahvistamisesta Pohjanmaan hyvinvointialueella, KOK valtuustoryhmä

Jakelu

47

Muut mahdolliset asiat

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto 07.09.2026

Pohjanmaan hyvinvointialueen hallintosäännön 160 §:n mukaan asiat päätetään kokouksissa viranhaltijan esittelystä. Hallintosäännön 159 §:n mukaan toimitella voi esittelijän tai jäsenen ehdotuksesta, jota on kannatettu, ottaa enemmistöpäätöksellä käsiteltäväksi asian, jota ei ole mainittu kokouskutsussa.

Pykälän kohdalla voidaan esimerkiksi jakaa tietoa, ilmoittaa asioista, tehdä aloitteita ja esittää kysymyksiä

Tiedoksi:

- Nuorisovoxit
- Planet Youth

Päätös:

48

Kokouksen päättäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen sekä yhdyspintojen jaosto 07.09.2026

Kokouksen päättäminen.

Päätös: